

3. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.icty.org/>. – Title from the screen.

4. International Criminal Tribunal for Rwanda // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.unict.org/>. – Title from the screen.

5. Rome Statute of the International Criminal Court // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.webcitation.org/66vwVRVSf>. – Title from the screen.

6. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 14 груд. 1974 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml. – Назва з екрана.

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

8. Gazeta.ua від 7 берез. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/chistota-movlennya/_akpravilno-zlochyn-proti-lyudyanosti-chiproti-lyudstva/546145. – Назва з екрана.

Дручек О. В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових та психологічних дисциплін факультету № 2 навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

ПРОФІЛАКТИКА ОЗБРОЄНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Аналіз стану протидії злочинності, здійснений Генеральною прокуратурою України [1], свідчить про низку негативних тенденцій, зокрема збільшення кількості тяжких та особливо тяжких злочинів з використанням зброї, а також одночасне зниження рівня їх розкриття.

За даними МВС України, нині населення володіє 1,2 млн зареєстрованих одиниць зброї. Кількість нелегальної зброї, за оцінкою експертів, становить близько 5 млн одиниць (до початку проведення антитерористичної операції (АТО) на Сході нашої країни цей показник становив близько 3,7–3,8 млн).

Згідно зі статистикою, протягом 2016 р. збільшилася кількість убивств із використанням вогнепальної зброї та боєприпасів. За прогнозами, 2017 р. ці показники зростатимуть, як і рівень організованої злочинності, бандитизму, розбійних нападів, грабежів, а також побутових конфліктів із використанням зброї. На нашу думку, підґрунтям для таких прогнозів є новітні явища в державно-політичному житті України, а саме: стан фактичного ведення воєнних дій, розширення потоків внутрішньої міграції, недосконалість процесу реформування поліції тощо. Зазначене зумовлює необхідність розроблення нових підходів до організації профілактики озброєної злочинності відповідними органами на практиці, а також формування теоретико-методологічних засад цієї профілактики.

Важливим аспектом аналізованої проблеми є питання детермінації озброєної злочинності. Вивчення наукових джерел свідчить, що єдиного підходу до визначення поняття, класифікації та змісту детермінант озброєної злочинності немає, досі не здійснено ґрунтовних досліджень новітніх факторів, які спричиняють високий рівень озброєної злочинності в сучасних українських реаліях.

Традиційно виокремлюють дві групи чинників, що впливають на рівень злочинності: загальносоціальні (соціальні, економічні, політичні, правові проблеми в суспільстві) й особистісні (суб'єктивно-психологічні особливості особи злочинця). У контексті сучасних суспільних процесів можна визначити такі загальносоціальні детермінанти озброєної злочинності в Україні: кризові явища в економіці; недоліки у функціонуванні господарського та державного механізму; високий рівень корупційних тенденцій у державному апараті та правоохоронних органах; низький рівень життя населення; зміна соціальних цінностей; несприятлива соціально-економічна та морально-психологічна обстановка в суспільстві; кризові явища в духовному й моральному житті; поширення правового нігілізму; послаблення правовиховної роботи з населенням; пропаганда в засобах масової інформації культу сили і всездозволеності. Цей перелік слід доповнити чинниками, що обумовлені політичними реаліями України трьох останніх років, а саме: станом війни на Сході та пов'язаними із цим процесами внутрішньої міграції, доступністю зброї, боєприпасів; послабленням соціального контролю за злочинністю;

неналежним рівнем роботи відповідних підрозділів новоствореної Національної поліції. До категорії особистісних чинників озброєної злочинності, на наш погляд, належать особливості психологічної структури людської поведінки, під впливом яких особа переступає певні психологічні бар'єри в стосунках з іншими особами та застосовує зброю задля задоволення власних потреб. Зокрема, це: криміналізація особи; її криміногенна корисливість; моральна деградація; деформація правосвідомості, патологічні та деструктивні зміни свідомості; психопатія; асоціальність; неадекватна самооцінка. Знання й об'єктивна оцінка чинників, що обумовлюють озброєну злочинність, є передумовами належної організації системи заходів щодо запобігання їй.

Профілактика злочинності є одним із пріоритетних напрямів діяльності правоохоронних органів. Поняття профілактики (попередження, превенції, протидії) злочинності є одним із найрозробленіших у науці. У широкому значенні профілактику трактують як соціально спрямовану організаційно-правову діяльність держави, її органів і посадових осіб, громадських організацій та окремих громадян щодо виявлення причин й умов виникнення злочинів і правопорушень, усунення чинників, які сприяють формуванню антигромадської поведінки особи, ліквідації злочинів та правопорушень як соціального явища, забезпечення або відновлення під час здійснення такої діяльності прав і свобод громадян [2, с. 177]. У вузькому значенні профілактика злочинності – це система засобів, спрямованих на усунення чи нейтралізацію впливу криміногенних чинників у різних сферах суспільного життя. У контексті нашого дослідження профілактика озброєної злочинності – це комплексне застосування компетентними органами загальних та спеціальних засобів, спрямованих на недопущення вчинення злочинів і правопорушень, зокрема із застосуванням зброї.

Система заходів із профілактики правоохоронними органами озброєної злочинності має на меті досягнення певного результату, а саме – зниження рівня озброєної злочинності. Цілі профілактичних заходів полягають у обмеженні або нейтралізації негативних явищ і процесів, які формують антисуспільні установки особи, здатної до вчинення злочинів із застосуванням зброї, та впливають на мотивацію її поведінки.

Отже, до функцій профілактичної діяльності належать такі: операційна, виховна, ідеологічна, прогностична.

Для того щоб профілактика озброєної злочинності мала максимальну ефективність, нею необхідно охопити: суспільство загалом; певні категорії населення; конкретних осіб. Виокремлюють такі види (рівні) профілактики озброєної злочинності: загальносоціальний, спеціальний, індивідуальний. У сучасному контексті загальносоціальний рівень профілактики озброєної злочинності формують заходи, спрямовані на виконання завдань, які постанали перед державою: припинення військового конфлікту; ліквідування його наслідків; підвищення життєвого рівня населення; подолання корупції. Спеціальні профілактичні заходи – це заходи, спрямовані на усунення або нейтралізацію деліктогенних чинників, що впливають або можуть впливати на поведінку населення або певних категорій осіб, і покликані унеможливити їх участь у злочинній діяльності з використанням зброї. Спеціальними їх називають тому, що в їх реалізації беруть участь не тільки органи держави загальної компетенції, громадські організації та посадові особи, а й органи, наділені спеціальною компетенцією в цій сфері. На нашу думку, комплекс профілактичних заходів спеціального характеру для подолання озброєної злочинності, крім традиційних, має бути доповнений такими заходами: посилення контролю за зареєстрованою зброєю та відповідальності за її нецільове використання; установа системи жорсткого контролю за зброєю і боєприпасами, що використовують військові формування в зоні проведення АТО; підвищення ефективності роботи Національної поліції щодо організації добровільної здачі зброї населенням; підвищення показників розкриття злочинів із використанням зброї та притягнення винних до кримінальної відповідальності; об'єктивне і своєчасне інформування громадян про вимоги закону й невідворотність його застосування. Корекції підлягає система превентивних заходів індивідуального характеру, насамперед, в аспекті поширення їх на певні категорії суб'єктів, зокрема військовослужбовців і членів воєнізованих формувань, що проходять службу в зоні АТО; осіб зі статусом учасника АТО; тимчасово переміщених осіб. Нині актуальним є: створення спеціальних інформаційних баз із даними про зазначені категорії осіб; упровадження системи психологічної допомоги;

здійснення профілактичних бесід відповідного спрямування із зазначеними особами.

Список використаних джерел

1. Генпрокуратура надала шокуючу статистику щодо росту рівня злочинності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/121879genprokuratura_nadala_shokuyuchu_statistiku_schodo_rostu_riv.html. – Назва з екрана.

2. Бандурка О. М. Профілактика злочинності [Електронний ресурс] / О. М. Бандурка // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 115–124. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2014_1_14. – Назва з екрана.

Жерж Н. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології Університету Державної фіскальної служби України;
Жерж Л. А. – аспірант Університету Державної фіскальної служби України;
Мельниченко А. О. – студентка Університету Державної фіскальної служби України

ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

У Конституції України закріплено базові права та свободи людини і громадянина, які гарантує держава, вони не можуть бути скасовані в жодному випадку. Насамперед це невід’ємне право кожної людини на життя, повагу до її гідності, свободу й особисту недоторканність [1], а також право на свободу від рабства, жорстокого чи нелюдського поводження. Проте нині активно збільшується кількість випадків порушення правових норм, що стосується, зокрема, злочинів у сфері торгівлі людьми – одних із найбрутальніших і масових порушень прав та свобод людини.

Відповідно до статистичних даних Міжнародної організації з міграції, Україна є країною походження, транзиту та призначення в торгівлі чоловіками, жінками й дітьми. За даними дослідження, понад 160 тис. українців постраждали від торгівлі людьми з 1991 р., тому Україна є однією з